

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**2014 YILI
KALKINMA AJANSLARI
GENEL DENETİM RAPORU**

Eylül 2015

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

608778

Sayı: BŐk.2015/25-42819
Konu: 2014 Yılı Kalkınma Ajansları
Genel Denetim Raporu

10.09.2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŐKANLIĐINA

6085 sayılı Sayıştay Kanunu uyarınca hazırlanan 2014 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunu saygılarımla arz ederim.

Akyel/Recai

Doç. Dr. Recai AKYEL

Sayıştay Başkanı

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

2014 YILI

KALKINMA AJANSLARI

GENEL DENETİM RAPORU

Eylül 2015

2014 yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporu 6085 sayılı Sayıştay Kanunu uyarınca hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur.

İÇİNDEKİLER

GENEL ÇERÇEVE.....	1
Kalkınma Ajanslarında Sayıştay Denetiminin Hukuki Dayanağı.....	1
Kalkınma Ajanslarında Sayıştay Denetiminin Yöntemi ve Kapsamı.....	3
1. KALKINMA AJANSLARI HAKKINDA BİLGİ.....	5
1.1 Genel Bilgi.....	5
1.2 Kalkınma Ajanslarının Teşkilat Yapısı.....	8
1.3 Kalkınma Ajanslarının Mali Yapısı.....	11
2. DENETİMLER SONUCU TESPİT EDİLEN HUSUSLAR.....	16
2.1 Yönetim Kurulu Üyelerinin Harcırah Sorunu.....	16
2.2 Yerel Yönetim Katkı Paylarının Kaydedildiği Hesapların Fiili Durumu Yansıtması.....	16
2.3 Taşınır Mal Yönetimi İle İlgili Bir Çerçeve Düzenlemenin Bulunmaması.....	17
2.4 Kalkınma Ajansları Mevzuatında İç Denetçi İstihdamına Yönelik Belirlenen Koşulların Uygulamada İç Denetçi Alımını Zorlaştırması.....	18
2.5 Ajans Gelirlerinin Tahsilinde Yaşanan Güçlükler.....	19

KISALTMALAR

AHİKA: Ahiler Kalkınma Ajansı

BAKKA: Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı

ÇPBMY: Çalışma Programı Bütçe ve Muhasebe Yönetimi

DAKA: Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı

DOĞAKA: Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı

IPA: Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı (Instrument for Pre-Accession Assistance)

İŞGEM: İş Geliştirme Merkezi

KARACADAĞ: Karacadağ Kalkınma Ajansı

KAYS: Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi

KBS: Maliye Bakanlığı Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi

KUZKA: Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı

MARKA: Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

PFDY: Proje ve Faaliyet Destek Yönetimi Modülü

YPK: Yüksek Planlama Kurulu

GENEL ÇERÇEVE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Sayıştay, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ile mahalli idarelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevli olan kurum olarak tanımlanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, vatandaş adına kamu gelirlerini toplama ve bu gelirleri harcama konusunda, yürütme organına verdiği yetkinin sonuçlarını denetleme anlamına gelen bütçe hakkını, kendi adına denetim yapan Sayıştay aracılığıyla kullanmaktadır. Sayıştay bu yetkisini kamu idarelerinin faaliyet sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi ile kamuoyuna güvenilir ve yeterli bilgi sunulması, kamu mali yönetiminin hukuka uygun olarak yürütülmesi, kamu kaynaklarının korunması, kamu idarelerinin performansının değerlendirilmesi, hesap verme sorumluluğu ile mali saydamlığın yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla yönelik olarak kullanmaktadır.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 35'inci maddesinde, denetimin genel kabul görmüş uluslararası denetim standartlarına uygun olarak ve güncel denetim metodolojilerinin öngördüğü usullerle gerçekleştirileceği öngörülmüştür.

Sayıştay tarafından yapılacak denetimlerde; uluslararası standartlar dikkate alınarak kamu idarelerinin gelir, gider ve mallarına ilişkin mali işlemlerinin mevzuata uygunluğu, mali rapor ve tablolarının doğruluğu ve güvenilirliği ile bu mali işlem ve hesapları üreten sistemlerin verimli ve etkili çalışıp çalışmadıklarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sayıştay, bu amaçlar doğrultusunda kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetleyerek, sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine doğru, açık ve güvenilir raporlar sunmakla görevlidir.

Kalkınma Ajanslarında Sayıştay Denetiminin Hukuki Dayanağı

Sayıştaylar, halkın ödediği verginin halk yararına kullanımını sağlamak için parlamentolar adına denetim yapmak üzere kurulmuşlardır. Çağdaş dünyada son dönemde yaşanan gelişmeler, Sayıştay denetiminin nesnel tabanının genişletilmesi yönündedir. Bu gelişmeler Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları (Sayıştaylar) Örgütünün (INTOSAI) ve benzeri diğer uluslararası kurumlarının dokümanlarına da yansımıştır. Yine son dönemlerde, gerek ülkeler bazında, gerekse uluslararası kuruluşlar platformunda, Sayıştay denetimi ile

Parlamentoların denetim fonksiyonunun etkinliği arasında ilişki kurulmakta ve Sayıştay denetimi saydamlığın, hesap verme sorumluluğunun güvencesi sayılmaktadır. Bu gelişmelere bağlı olarak Sayıştayların yaptığı denetimin kapsamı kamu kaynağının kullanıldığı tüm alanlara yayılmıştır.

Kamu hizmetlerinin çeşitliliğinin her geçen gün artması ve sunumunda yaşanan değişimler, kamu hizmetlerinin farklı idari yapılar tarafından sunulmasına ve kamu parasının kullanımında farklılaşmaya neden olmuştur. Bu durum, kamu parası kavramını yeniden tanımlama gereğini ortaya çıkarmıştır. Günümüzde hangi kaynaktan alınırsa alınsın, kamunun elde ettiği bütün paralar, kamu kurumlarından alınan paralar, özel kurumların belli statü ve yetki kullanarak elde ettiği paralar kamu parası olarak kabul edilmektedir.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'a göre ajansların gelirleri büyük ölçüde kamu gücüne dayanarak toplanan gelirlere oluşmaktadır. Kanun'un 25'inci maddesinde ajansların her türlü hesap ve işlemlerinin bağımsız denetim kuruluşlarınca incelenmesine ilişkin hükümler yer almıştır. Bu koşullarda, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kurumu olarak kamu parası kullanan kalkınma ajansları, saydamlık ve hesap verme sorumluluğu ilkeleri uyarınca parlamento adına denetim yapan Sayıştayın denetimi kapsamında değerlendirilmektedir.

6085 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinde kamu idaresi, "kamu veya özel hukuk hükümlerine tabi olup olmadığına bakılmaksızın tüm idare, kuruluş, müessese, birlik, işletme, bağlı ortaklık ve şirketler" olarak tanımlanmıştır.

6085 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin (a) fıkrasında: "Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarını, mahallî idareleri, sermayesindeki kamu payı doğrudan veya dolaylı olarak % 50'den fazla olan özel kanunlar ile kurulmuş anonim ortaklıkları ve diğer kamu idarelerini (kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları hariç)" Sayıştayın denetleyeceği belirtilmiştir.

6085 sayılı Kanun'un "Sayıştayın Görevleri" başlıklı 5'inci maddesinin (a) fıkrasında: "Sayıştay Kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetler ve sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine doğru, yeterli, zamanlı bilgi ve raporlar sunar." hükmü yer almaktadır.

Kalkınma Ajanslarında Sayıştay Denetiminin Yöntemi ve Kapsamı

Bu rapor, 2014 yılı denetim programı kapsamında yedi Kalkınma Ajansında (BAKKA, AHİKA, DOĞAKA, DAKA, MARKA, KARACADAĞ ve KUZKA) yürütülen denetimler sonucunda düzenlenen raporlardan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulmasında fayda görülen ve genellikle arz eden konuları, yürütülen denetimlere ilişkin genel bilgileri ve mali konularda belirtilmesi uygun görülen diğer hususları kapsamaktadır.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Sayıştay, düzenlediği Kalkınma Ajansları 2014 Yılı Genel Denetim Raporu ile Türkiye Büyük Millet Meclisine kalkınma ajanslarının mali durum ve faaliyetleri hakkında bilgi ve öneriler sunmayı ve kalkınma ajanslarında sistemin gelişmesine ve etkin bir biçimde uygulanmasına katkı sağlamayı hedeflemektedir.

1. KALKINMA AJANSLARI HAKKINDA BİLGİ

1.1 Genel Bilgi

Kalkınma ajansları 08.02.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5449 sayılı Kanun” ile ülkemizde yerel potansiyel ve kaynakları harekete geçirmek, bölgesel ve bölge içi eşitsizlikleri gidermek, rekabet gücü, yenilikçilik ve girişimcilik kapasitesinin artırılarak katılımcı bir anlayışla sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanması amacıyla geleneksel örgütlenme modellerine benzemeyen bir yapıda dizayn edilmiş yeni bir örgütlenme modelidir.

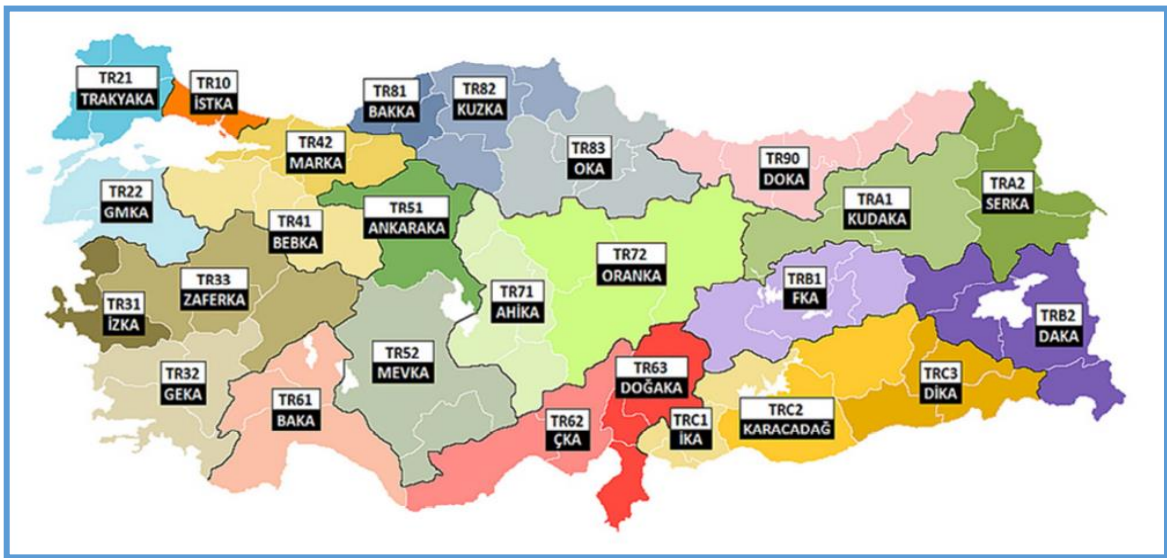
5449 sayılı Kanun’un genel gerekçesinin sonunda; “Bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının, yerel ve küresel rekabetteki değişimlerin, AB’ye uyum sürecindeki yükümlülüklerin, finansal ve beşeri kaynakların rasyonel dağılımı zorunluluğunun, çevresel duyarlılıktaki artışın ve yerel kalkınma ve örgütlenme taleplerinin artışı ile bu taleplerin etkin yönlendirilmesi gibi nedenlerin; katılımcı, esnek bir yapıya sahip ve teknik kapasitesi güçlü olan, yerel ve bölgesel gelişmeyi hızlandırmaya odaklı kalkınma birimleri konumundaki kalkınma ajanslarının oluşumunda ihtiyaçtan öte bir zorunluluk yarattığı” belirtilerek, kalkınma ajanslarının kuruluşundaki gereksinim açık bir şekilde ifade edilmiştir.

5449 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinde; kalkınma ajanslarının bölgeler esas alınarak Kalkınma Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulacağı, kalkınma ajanslarının kuruluşunda esas alınacak olan bölgelerin, 2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen Düzey 2 İstatistikî Bölge Birimleri olduğu ve söz konusu bölgelerin yeniden düzenlenmesinde ve kurulmuş olan ajansların kaldırılmasında Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu belirtilmiştir.

Bu yetki kapsamında, Avrupa Birliği müktesebatı çerçevesinde şekillenen süreç sonunda Türkiye İstatistik Kurumunun belirlemiş olduğu düzey bölgeler esas alınarak Bakanlar Kurulunun; 2006, 2008 ve 2009 yıllarında çıkardığı üç ayrı karar ile Düzey 2 Bölgesinin tamamında yirmi altı adet kalkınma ajansı kurulmuş ve ajans merkezlerinin bulunacağı iller belirlenmiştir. Tablo 1’de ajansların merkezleri ve kapsadığı iller yer alırken; Tablo 2’de ise coğrafi görünümleri verilmiştir.

Tablo 1: Kalkınma Ajanslarının Kuruluş Yılları ve Kapsadığı İller

Düzyey -2 Bölgesi	Kalkınma Ajansı	Kuruluş Yılı	Kapsadığı İller
TR31	İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA)	2006	İzmir*
TR62	Çukurova Kalkınma Ajansı (ÇKA)		Adana*, Mersin
TR10	İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)	2008	İstanbul*
TR52	Mevlana Kalkınma Ajansı (MEVKA)		Karaman, Konya*
TR83	Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA)		Amasya, Çorum, Samsun*, Tokat
TRA1	Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı (KUDAKA)		Bayburt, Erzincan, Erzurum*
TRB2	Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA)		Bitlis, Hakkari, Muş, Van*
TRC1	İpekyolu Kalkınma Ajansı (İKA)		Adıyaman, Gaziantep*, Kilis
TRC2	Karacadağ Kalkınma Ajansı (KARACADAĞ)		Diyarbakır*, Şanlıurfa
TRC3	Dicle Kalkınma Ajansı (DIKA)		Batman, Mardin*, Siirt, Şırnak
TR21	Trakya Kalkınma Ajansı (TRAKYAKA)		Edirne, Kırklareli, Tekirdağ*
TR22	Güney Marmara Kalkınma Ajansı (GMKA)		Balıkesir*, Çanakkale
TR32	Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA)	Aydın, Denizli*, Muğla	
TR33	Zafer Kalkınma Ajansı (ZAFER)	Afyonkarahisar, Kütahya*, Manisa, Uşak	
TR41	Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA)	Bilecik, Bursa*, Eskişehir	
TR42	Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA)	2009	Bolu, Düzce, Kocaeli*, Sakarya, Yalova
TR51	Ankara Kalkınma Ajansı (ANKARAKA)		Ankara*
TR61	Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA)		Antalya, Burdur, Isparta*
TR63	Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı (DOĞAKA)		Hatay*, Kahramanmaraş, Osmaniye
TR71	Ahiler Kalkınma Ajansı (AHİKA)		Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir*, Niğde
TR72	Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORANKA)		Kayseri*, Sivas, Yozgat
TR81	Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı (BAKKA)		Bartın, Karabük, Zonguldak*
TR82	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA)		Çankırı, Kastamonu*, Sinop
TR90	Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA)		Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon*
TRA2	Serhat Kalkınma Ajansı (SERKA)		Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars*
TRB1	Fırat Kalkınma Ajansı (FKA)		Bingöl, Elazığ, Malatya*, Tunceli
TRB2	DAKA		

Tablo 2: Kalkınma Ajanslarının Coğrafi Görünümleri

Kalkınma ajansları, ulusal düzeyde Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda, kendine özgü teknik ve finansman mekanizmasına sahip, kâr amacı gütmeyen, çabuk karar alıp uygulayabilen, merkezi ve yerel idarelerin dışında, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiren, tüzel kişiliği haiz, 5449 sayılı Kanun'la düzenlenmemiş işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabi, teknik kapasitesi yüksek, uygulamacı olmayan, fakat destekleyici faaliyet gösteren kalkınma birimleridir.

Kalkınma ajansları, ulusal planlarla uyumlu kendi bölge planlarını hazırlar. Kalkınma ajanslarının faaliyet gösterebileceği alan geniş olmakla birlikte, bölge planları ile öne çıkan stratejik sektörler ve alanlar doğrultusunda kamu kurumlarına, kar amacı güden ve gütmeyen kuruluşlara veya bunların oluşturduğu ortaklıklara destek sağlar.

Kalkınma ajansları 10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 8.9.1983 tarih ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4.1.2002 tarih ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir.

Ancak 5449 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi hükümlerine dayanılarak Kalkınma Bakanlığı tarafından aşağıdaki mevzuat düzenlemeleri yapılmıştır.

- Kalkınma Ajanslarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- Kalkınma Ajansları Personel Yönetmeliği
- Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği
- Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği
- Kalkınma Ajansları Denetim Yönetmeliği
- Kalkınma Ajansları Mal, Hizmet, Yapım İşi Satın alma İhale Usul ve Esasları

Hakkında Yönetmelik

- Kalkınma Ajansları Yatırım Destek Ofisleri Yönetmeliği
- Kalkınma Ajansları Destek Yönetim Kılavuzu ve Ekleri
- Kalkınma Ajansları Satın Alma Rehberi
- Kalkınma Ajansları Proje Uygulama Rehberi

Ajans çalışmalarında temel olarak Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi (KAYS) kullanılmaktadır. Mali Destek Programlarına yapılan başvuruların alınması, değerlendirilmesi, başarılı bulunarak sözleşme imzalanan projelerin izlenmesi KAYS Proje ve Faaliyet Destek Yönetimi (PFDY) Modülü üzerinden, Ajans Çalışma Programı, Bütçe ve Muhasebe İşlemleri ise KAYS Çalışma Programı Bütçe ve Muhasebe Yönetimi (ÇPBYM)

modülü üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca, Ajans tarafından gerçekleştirilen giderler, dönemler itibariyle Maliye Bakanlığı Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi'ne (KBS) girilmektedir.

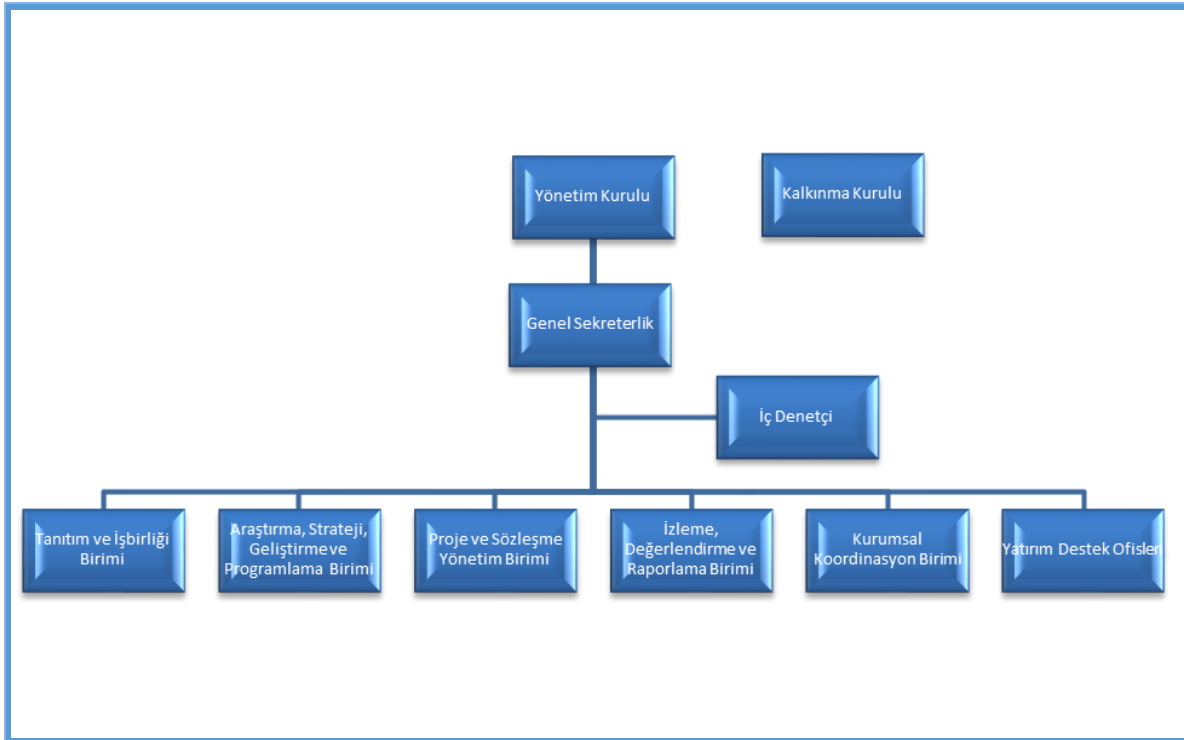
1.2 Kalkınma Ajanslarının Teşkilat Yapısı

5449 sayılı Kanun'un "Ajansın Teşkilatı" başlıklı 3'üncü bölümünde ajansların teşkilat yapısı, kalkınma kurulu, yönetim kurulu, genel sekreterlik, birimler ve yatırım destek ofisleri şeklinde düzenlenmiştir.

Ajansın karar organı yönetim kurulu, icra organı ise genel sekreterliktir. Genel sekreterlik genel itibari ile Planlama, Programlama ve Koordinasyon, Program Yönetim İzleme ve Değerlendirme, Tanıtım ve Dış İlişkiler ve Kurumsal Yönetim gibi birimlerden oluşmuştur. Bu birimlerde görev yapan personeller uzman personel ve destek personel gibi adlarla görev yapmaktadır. Hukuk ve iç denetim ile ilgili iş ve işlemleri ayrı bir hizmet birimi olarak değil Yüksek Planlama Kurulu kararı uyarınca istihdam edilen hukuk müşaviri ve iç denetçi eliyle yürütülmektedir.

Ajansların organizasyon şeması bazı farklılıklar göstermekle birlikte temelde aşağıdaki gibidir:

Tablo 3: Organizasyon Şeması

Kalkınma Kurulu, ajansın danışma organı olup, Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenmiş 100 üyeden oluşmakta; başkanını kendi içerisinde seçimle tespit etmektedir. Kalkınma kurulu, bölgesel gelişme hedefine yönelik olarak; bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, özel kesim, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimler arasında işbirliğini geliştirmek ve ajansı yönlendirmek üzere oluşturulmuştur.

Yönetim Kurulu, ajansın karar organıdır.

5449 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinde belirtildiği üzere Yönetim Kurulu, birden fazla ilden oluşan bölgelerde; il valileri, büyükşehir belediye başkanları veya büyükşehir olmayan illerde il merkez belediye başkanları, il genel meclisi başkanları, her ilden birer kişi olmak kaydıyla ticaret ve sanayi odası başkanlarından; tek ilden oluşan bölgelerde ise vali, büyükşehir belediye başkanı, il genel meclisi başkanı, sanayi odası başkanı, ticaret odası başkanı ile kalkınma kurulu tarafından özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşlarından seçilecek üç temsilciden oluşmaktadır.

Bu kurulların görev ve yetkileri 5449 sayılı Kanun'un 8, 9, 10 ve 11'inci maddelerinde; çalışma usulleri ise 2009/15433 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Kalkınma Ajansları Çalışma Usul ve Esasları" ile düzenlenmiştir.

Genel Sekreterlik, ajansın icra organıdır. Genel sekreterliğin ve yatırım destek ofislerinin en üst amiri genel sekreterdir. Genel sekreter yönetim kuruluna karşı sorumludur.

Genel sekreterlik; genel sekreter yönetiminde isimleri ajanslar arasında farklılık göstermekle birlikte planlama programlama ve koordinasyon birimi, program yönetim birimi, izleme ve değerlendirme birimi, destek hizmetleri birimi ile yatırım destek ofislerinden oluşmaktadır.

24.04.2009 tarih ve 2009/8 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararında ajanslarda çalışma birim başkanı sayısının beşi geçemeyeceği ifade edilerek zımnen ve dolaylı olarak kurulabilecek birim sayısını da sınırlamıştır.

Yatırım Destek Ofisleri, bölge illerinde, yönetim kurulu kararı ile biri koordinatör olmak üzere, en çok beş uzmandan oluşacak şekilde teşkil edilir. Çalışan uzman personel sayısı, bölge ve ilin ihtiyaçlarına cevap veremez hale geldiği takdirde bu sayı, yönetim kurulu kararı ve Kalkınma Bakanlığının onayı ile artırılabilir.

İnsan Kaynakları

Kalkınma ajanslarında istihdam edilecek personelin nitelikleri ve özlük haklarına ilişkin temel düzenleme 5449 sayılı Kanun'da yapılmıştır. Ayrıca personel politikası ve

uygulaması ile personel istihdam süreci, 5449 sayılı Kanun'a istinaden çıkarılan Kalkınma Ajansları Personel Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. İlgili Kanun'un 18'inci maddesine göre; Ajans hizmetleri, iş mevzuatı hükümlerine göre istihdam edilen uzman personel ve destek personeli eliyle yürütülür. Ayrıca, ajanslarda iç denetim yapmak üzere bir iç denetçi istihdam edilir. Sekreterlik, halkla ilişkiler, arşiv, idarî, malî ve personelle ilgili işlemler gibi işleri yürütecek olan destek personelinin sayısı, ajans toplam personel sayısının yüzde yirmisini geçemez.

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlardan, 5449 sayılı Kanun'da belirtilen nitelikleri taşıyanlar, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakati ile ajansta genel sekreter, iç denetçi veya uzman personel olarak istihdam edilebilir. Bu şekilde görevlendirilecek personel sayısı toplam personel sayısının yüzde otuzunu aşamaz.

Ajans personeli iş mevzuatı hükümlerine tabi ve belirsiz süreli iş akdi ile çalıştırılmaktadır. Emeklilik ve sosyal güvenlik yönünden Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümlerine tabidir.

Tablo 4: Kalkınma Ajansları Personelinin Unvanlarına Göre Dağılımı (2013-2014)

Ajans	Uzman (YDO dâhil)		Destek		İç Denetçi		Toplam(*)	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
AHİKA	32	26	7	7	0	0	39	33
ANKARA	29	35	6	9	1	1	36	45
BAKA	32	40	6	6	1	1	39	47
BAKKA	23	20	5	5	0	0	28	25
BEBKA	33	29	5	5	0	0	38	34
ÇKA	27	23	7	7	0	0	34	30
DAKA	30	30	4	4	0	0	34	34
DİKA	37	30	6	6	0	0	43	36
DOĞAKA	28	31	6	6	0	0	34	37
DOKA	45	25	10	10	1	1	56	36
FKA	31	15	5	5	1	1	37	21
GEKA	33	29	5	6	0	0	38	35
GMKA	28	25	7	7	1	0	36	32
İKA	28	31	6	7	0	0	34	38
İSTKA	42	40	9	7	0	0	51	47
İZKA	33	27	6	5	0	0	39	32

KARACADAĞ	33	31	5	5	0	0	38	36
KUDAKA	26	33	6	9	0	0	32	42
KUZKA	25	21	6	6	1	1	32	28
MARKA	34	33	9	8	1	1	44	42
MEVKA	34	30	7	7	1	1	42	38
OKA	31	21	4	4	1	1	36	26
ORAN	33	31	6	5	1	1	40	37
SERKA	27	22	7	7	0	0	34	29
TRAKYA	28	35	6	7	0	0	34	42
ZEKA	29	26	6	5	0	0	35	31
Toplam	811	739	162	165	10	9	983	913

(*) Genel sekreterler toplama dahil olmayıp; genel sekreterlik görevini vekaleten götüren uzmanlar toplama dahil edilmiştir.

1.3 Kalkınma Ajanslarının Mali Yapısı

5449 sayılı Kanun'un 19 ila 24'üncü maddelerinde kalkınma ajanslarının gelirleri ve yönetecekleri fonlar ve giderleri ile bütçe süreçlerine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Kalkınma ajanslarının bütçelerinin hazırlanması ve uygulanması, malî kaynaklarının yönetilmesi ve kontrolü, hesap ve kayıtların tutulması ve raporlanmasında kullanılacak muhasebe standartları ile malî tabloların zamanında, doğru ve uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanması ve raporlanması ve bu iş ve işlemlerin yürütülmesinde görevli olan ajans personelinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar 28.09.2006 tarihli ve 26303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Bu Yönetmeliğin 95'inci maddesinde Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde 10/03/2006 tarihli ve 26104 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerinin kıyasen uygulanacağı belirtilmiştir.

Gelirleri

Ajansların mali kaynakları ve bütçe gelirleri 5449 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre gelir kalemleri;

a) Bir önceki yıl gerçekleşen genel bütçe vergi gelirleri tahsilatından, vergi iadeleri ile mahallî idarelere ve fonlara aktarılan paylar düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden,

binde beş oranında her yıl ayrılacak transfer ödeneğinden, Yüksek Planlama Kurulunca her bir ajans için nüfus, gelişmişlik düzeyi ve performans ölçütlerine göre belirlenecek pay,

b) Avrupa Birliği ve diğer uluslararası fonlardan sağlanacak kaynaklar,

c) Faaliyet gelirleri,

d) Bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, bölgedeki il özel idareleri için; borçlanma, tahsisi mahiyetteki gelirler ile genel, katma ve özel bütçeli kuruluşlardan alınan yardım kalemleri hariç tutulmak üzere % 1, belediyeler için; borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere % 1 oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak pay,

e) Bölgedeki sanayi ve ticaret odalarının, bir önceki yıl kesinleşmiş bütçe gelirlerinin % 1'i oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak pay,

f) Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarca yapılan bağış ve yardımlar,

g) Bir önceki yıldan devreden gelirler,

şeklinde sayılmıştır.

Bakanlar Kurulu, il özel idareleri için belirlenen oranı yüzde beşe kadar yükseltmeye ya da 5449 sayılı Kanun'da belirlenen orana kadar indirmeye, belediyeler için belirlenen oranı ise; yarısına kadar indirmeye ya da Kanun'da belirlenen orana kadar yükseltmeye yetkilidir. Bu hükme dayanılarak, Bakanlar Kurulunun 08.08.2011 tarihli ve 2011/2168 sayılı Kararı'yla belediyelerin bütçe gelirleri üzerinden kalkınma ajanslarına aktaracakları payların oranı % 1'den % 0,5'e indirilmiştir.

Tablo 5: Kalkınma Ajansları 2008–2014 Dönemi Gerçekleşen Gelirlerinin Dağılımı (Milyon TL)

Ajans Gelirleri	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Genel Bütçe Vergi Geliri (%0,5)	39,6	171,0	442,6	100,0	417,8	142,1	450,0
Belediyeler Bütçe Geliri (%0,5)	4,6	18,4	85,5	169,7	150,1	148,5	134,7
İl Özel İdareleri Bütçe Geliri (%1)	-	9,1	20,1	28,5	28,2	35,1	19,5
Sanayi ve Tic. Odaları (%1)	-	1,6	5,1	4,8	6,7	5,6	8,7
Toplam	44,2	200,1	553,3	303,0	602,8	331,3	612,9

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Avrupa Birliği (AB) Fonları: Kalkınma ajansları, faaliyet gösterdikleri bölgelerde AB fonlarıyla finanse edilmek üzere projeler hazırlamış ve hazırladıkları projeleri ülkemizde AB fonlarının yönetiminden sorumlu kurumlara sunmuştur.

Kalkınma Bakanlığından 17/09/2014 tarihinde alınan bilgiye göre:

- IPA kapsamında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Program Otoritesi olduğu Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programının (BROP) proje havuzunda dokuz kalkınma ajansının toplam 11 projesi bulunmaktadır. Bütçeleri toplamı yaklaşık 127 milyon Avro olan bu projelerin Operasyon Tanımlama Dokümanları AB Delegasyonu tarafından onaylanmıştır. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansının faydalanıcısı olduğu 43,5 milyon Avro bütçeli “Samsun Lojistik Merkezi” ile yaklaşık 7 milyon Avro bütçeli “TR83’ün Rekabet Edebilirliğinin Geliştirilmesi” projeleri, Fırat Kalkınma Ajansının faydalanıcısı olduğu yaklaşık 5 milyon Avro bütçeli “Bingöl İŞGEM” projesi, faydalanıcısı Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı olduğu 6,5 milyon Avro bütçeli “Gümüşhane İŞGEM” projesi, Orta Anadolu Kalkınma Ajansının faydalanıcısı olduğu 7,2 milyon Avro bütçeli “Sivas İŞGEM” projesi ve Karacadağ Kalkınma Ajansının faydalanıcısı olduğu “Şanlıurfa’da Tarih Yeniden Canlanıyor” projesine IPA I döneminden kaynak tahsis etmiş olup ihale süreçlerine ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Ajansların faydalanıcısı olduğu kalan 5 proje için mevcut iş yükünün fazlalığı ve ihale süreçlerinin uzunluğundan kaynaklanan gecikmeler göz önünde bulundurularak projelerin 2017 yılı sonunda tamamlanamaması durumu ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede, söz konusu projelerin IPA II dönemine transfer edilerek 2014-2020 bütçesinden finanse edilmeleri öngörülmektedir.

- İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programına (İKGOP) istihdam, eğitim, hayat boyu öğrenme ve sosyal içerme öncelik alanları kapsamında Ocak 2013’te ilan edilen 144 milyon Avro bütçeli operasyon teklif çağrısı altında kalkınma ajansları da proje ve hibe programları uygulayabilmek için başvuruda bulunmuştur. Değerlendirme süreci sonucunda kalkınma ajansları tarafından sunulan toplam yaklaşık 73 milyon Avro bütçeye sahip 14 adet proje seçilmiştir. 14 projeden, toplam bütçesi yaklaşık 14,7 milyon Avro olan 4 adet projenin uygulamasına başlanmıştır. Diğer 10 projenin ise IPA II döneminde ele alınmasına karar verilmiştir.

Cazibe Merkezleri Destekleme Programı: Dokuzuncu Kalkınma Planı ile bölgesel politika öncelikleri arasına girmiştir. Bu program, az gelişmiş bölgelerde, büyüme merkezi işlevi görece kentsel merkezlerin desteklenmesi amacıyla uygulamaya konulmuştur. Diyarbakır, Erzurum, Şanlıurfa ve Van illerimizde Cazibe Merkezleri Destekleme Programı fiilen uygulanmaya başlamıştır. 2014 yılında da Gaziantep ili program kapsamına alınmıştır.

Kalkınma ajansı bazında uygulanan (tamamlanmış ve devam eden) Cazibe Merkezleri Destekleme Programları ile bunların bütçe büyüklükleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 6: Kalkınma Ajansları Cazibe Merkezleri Destekleme Programları ve Bütçe Büyüklükleri

Proje Adı		Proje Sorumlusu Kuruluş	Proje Bütçesi (Milyon TL)	CMDP Katkısı (Milyon TL)
VAN	Tekstilkent Projesi	Van Yatırım İzleme ve Koordinasyon Mer.	45.433	45.433
	Tuşba Kongre ve Fuar Merkezi	Van Organize Sanayi Bölgesi Müd.	19.474	19.474
	Urartu Müzesi	Van Yatırım İzleme ve Koordinasyon Mer.	21.840	21.840
	Toplam		86.747	86.747
ERZURUM	Yüksek İrtifa Sporcu Kampı Projesi	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	6.988	6.988
	Üç Kümbetler Çevresinin Yenilenmesi ve İyileştirilmesi Projesi	Yakutiye İlçe Belediyesi	55.839	16.049
	Kültür Yolu Projesi	Büyükşehir Belediyesi	95.689	61.043
	Toplam		158.516	84.080
ŞURFA	Sokak Cephe İyileştirme ve Kültür Adası	Valilik	21.021	21.021
	Kale Eteğinin Turizme Kazandırılması	Büyükşehir Belediyesi	25.923	25.923
	Şanlıurfa Kültürel Mirasının Tanıtımı	Valilik	2.730	2.730
	Gap Vadisi Projesi Proje Çizimi	Büyükşehir Belediyesi	500	500
	Toplam		50.174	50.174
DİYARBAKIR	Şeyh Mattar Cami Minaresi Restorasyon Projesi	Diyarbakır Kü.Tur.İl Mü.	567	567
	Diyarbakır Kültürel Mirasının Projelendirilmesi	Diyarbakır Kü.Tur.İl Mü.	3.413	3.413
	Ulu Cami ve Hanlar Çevresi Renovasyon	Diyarbakır Kü.Tur.İl Mü.	694	694
	Diyarbakır Surlarının Turizme Kazandırılması*	Diyarbakır Kü.Tur.İl Mü.	7.118	7.118
	Diyarbakır Evlerinin Turizme Kazandırılması	Diyarbakır Kü.Tur.İl Mü.	2.118	2.118
	Diyarbakır Kültürel Mirasının Tanıtımı	Diyarbakır Kü.Tur.İl Mü.	3.093	3.093
	Kulp İpek İplik Üretim Merkezi	Kulp Ziraat Odası	1.846	1.846
	Diyarbakır İç kale Surlarının Restorasyonu Projesi	Diyarbakır Kü.Tur.İl Mü.	7.196	7.196
	Diyarbakır Şehzadeler Konağının Projelendirilmesi	Diyarbakır Kü.Tur.İl Mü.	302	302
	Toplam		26.347	26.347
Genel Toplam			321.784	247.348

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Giderleri

Kalkınma Ajansları elde etmiş olduğu bu gelirleri 5449 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinde belirtilen; plan, program ve proje giderleri, proje ve faaliyet destekleme giderleri, araştırma ve geliştirme giderleri, tanıtım ve eğitim giderleri, taşınır ve taşınmaz mal ile hizmet alım giderleri, yönetim ve personel giderleri ve görevlerle ilgili diğer giderler için kullanılmaktadır. Ayrıca ajansların yıllık personel giderleri ile ilgili olarak 5449 sayılı Kanun'da bir kısıtlamaya gidilmiştir. Bu kısıtlama uyarınca yıllık personel giderleri toplamı gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde on beşini aşamaz.

Tablo: 7 Kalkınma Ajansları 2008 – 2014 Dönemi Giderlerin Dağılımı (Milyon TL)

Ekonomik Bazda Dağılım	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Personel	3,0	7,8	42,5	66,8	85,8	89,1	107,6
Mal ve Hizmet	1,3	3,8	50,3	75,4	78,8	82,4	84,9
Transfer	0	2,2	48,5	173,4	383,9	330,4	475,4
Toplam	4,3	13,8	141,3	315,7	548,5	501,9	667,9

Fonksiyonel Bazda Dağılım	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Genel Hizmetler	4,3	11,6	92,8	142,3	164,6	171,5	192,5
Proje ve Faaliyet Destekleme	0	2,2	48,5	173,4	383,9	330,4	475,4
Toplam	4,3	13,8	141,3	315,7	548,5	501,9	667,9

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

2. DENETİMLER SONUCU TESPİT EDİLEN HUSUSLAR

2.1 Yönetim Kurulu Üyelerinin Harcırah Sorunu

Yönetim Kurulu üyelerinin “ajans personeli” tanımı içerisinde sayılmadıkları, bu nedenle kendilerine harcırah verilmesi konusunda tereddütler yaşandığı anlaşılmıştır.

5449 sayılı Kanun’un 18’nci maddesinde ; “Genel sekreter ile diğer personelin ücret ve gündelikleri ile diğer malî ve sosyal hakları Yüksek Planlama Kurulu Kararıyla tespit edilen alt ve üst limitleri geçmemek üzere yönetim kurulunca belirlenir” denilmektedir. Bu amaçla 28.08.2006 tarih ve 2006/59 sayılı YPK Kararının 4’ncü maddesinde ajans personelinin harcırah uygulamaları ile ilgili düzenleme yapılmış ve; “ajans personeline 6245 sayılı Harcırah Kanunu gereğince en yüksek devlet memuruna ödenen harcırah tutarından az ve bunların üç katından fazla olmamak üzere Yönetim Kurulu tarafından belirlenen miktarlarda harcırah ödenir “ denilmiştir.

Bu hükümlerden, “ajans personeli” tanımına yalnızca genel sekreter, iç denetçi, uzman personel ve destek personelinin dâhil olduğu, yönetim kurulu üyelerine ödenecek harcırah konusunda ise herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı, bu nedenle ajanslar arasında farklı uygulamalar olduğu görülmüştür.

Öneri: Konunun bütün kalkınma ajanslarını ilgilendirmesi ve uygulamadaki sorunların giderilmesi bakımından, harcırah konusunda yönetim kurulu üyelerini de kapsayacak şekilde mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

2.2 Yerel Yönetim Katkı Paylarının Kaydedildiği Hesapların Fiili Durumu Yansıtmaması

Ajans gelirleri içerisinde sayılan yerel yönetim katkı paylarının, bu yönetimlere ait bütçe gelir kesin hesap cetvelleri temin edilmeden tahmini bir gelir saptaması yapılarak ilgili hesaba kaydedildiği ve bu durumun mali tabloların doğruluğunu ve güvenilirliğini etkilediği tespit edilmiştir.

5449 sayılı Kanun’un “Gelirler ve Yönetilecek Fonlar” başlıklı 19’ncü maddesinin (d) bendinde bölgedeki yerel yönetimlerin ajansın bütçesine belirli bir pay aktarması gerektiği hükme bağlanmıştır:

“d) Bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, bölgedeki il özel idareleri için; borçlanma, tahsisi mahiyetteki gelirler ile genel, katma ve özel bütçeli kuruluşlardan alınan yardım kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir, belediyeler için; borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak pay.”

5449 sayılı Kanun’un 19’ncü maddesinin son fıkrasında ise, yerel yönetimlerden gelecek ajans paylarının yerel yönetimler tarafından en geç Haziran ayı sonuna kadar ajans hesabına aktarılması gerektiği, aktarılmayan paylar içinse Maliye Bakanlığı ve/veya İller Bankasınca kesinti işlemi yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Yine 5449 sayılı Kanun’un “Bilgi Toplama” başlıklı 6’ncı maddesinde; ajansların, görevleri kapsamında gerekli gördüğü bilgileri kurum ve kuruluşlardan istemeye yetkili oldukları, kendilerinden bilgi istenilenlerin bu bilgileri zamanında vermekle yükümlü oldukları ifade edilmektedir.

Mevzuat hükümleri bu şekilde olmakla birlikte, uygulamada yerel yönetim katkı paylarının ajans hesabına, bütçe gelir kesin hesap cetvelleri temin edilmeden, tahmini bir gelir saptaması yapılmak suretiyle intikal ettirildiği ve dolayısıyla mali tablolarda yer alan rakamların fiili durumu yansıtmadığı anlaşılmıştır.

Öneri: Konu ile ilgili aksaklıkların ortadan kaldırılmasını teminen; yerel yönetimlerin bütçe gelir kesin hesap cetvellerinin kalkınma ajanslarına gönderilerek, ödenecek katkı paylarının mali tablolara doğru olarak yansımalarının ve 5449 sayılı Kanun’da yazılı süreler içerisinde kalkınma ajansları hesaplarına aktarılmasının sağlanması gerekmektedir.

2.3 Taşınır Mal Yönetimi İle İlgili Bir Çerçeve Düzenlemenin Bulunmaması

Kalkınma ajanslarının taşınırlarla ilgili giriş çıkış kayıtları, tutulacak defter ve belgeler ile sorumluluk ve görevlilerin belirlenmesine yönelik herhangi bir çerçeve düzenlemenin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan incelemelerde, kalkınma ajanslarının büyük çoğunluğunun taşınır mal yönetimi konusunda idari nitelikli düzenleme yaptıkları, ancak kalkınma ajansları arasında bu düzenlemelerin içeriği bakımından bir yeknesaklığın bulunmadığı görülmüştür.

5449 sayılı Kanun'un gerekçesinde, kalkınma ajanslarının, var oluş amaçları gereği normal kamu kurumu gibi bir kurum olarak değerlendirilmemeleri gerektiği ifade edilmiş olsa da, taşınır mal yönetiminde bütün ajansların uygulayacağı ortak bir düzenlemeye gidilmesi mali ve idari konularda ortaya çıkması muhtemel sorunların önüne geçecektir.

Öneri: Taşınır mal yönetiminin kalkınma ajansları genelinde belirli bir standarda kavuşturulmasını teminen, Kalkınma Bakanlığı tarafından hukuki bir düzenleme yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

2.4 Kalkınma Ajansları Mevzuatında İç Denetçi İstihdamına Yönelik Belirlenen Koşulların Uygulamada İç Denetçi Alımını Zorlaştırması

Kalkınma ajanslarının kendi iç kontrol mekanizmalarının temelini oluşturan risk odaklı denetim plan ve programı ile iç denetim rehberi gibi yasal düzenlemeler oluşturulmasına rağmen, iç denetçi istihdam koşullarına uygun nitelikte eleman bulunmasının zorluğu nedeniyle kalkınma ajanslarının birçoğunda iç denetçi istihdam edilemediği ve bu nedenle de iç kontrol sisteminin fiilen etkin çalıştırılmadığı tespit edilmiştir.

5449 sayılı Kanun'un 18'nci maddesinde;

“Uzman personel ve iç denetçi, hukuk, iktisat, maliye, işletme, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, istatistik, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, matematik, sosyoloji, mimarlık, şehir ve bölge plânlama ile mühendislik dallarından veya bunlara denkliği Yüksek Öğretim Kurulunca kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından lisans düzeyinde mezun olmuş, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında İngilizce dilinden en az 70 puan almış veya buna denk kabul edilen uluslararası geçerliliği bulunan belgeye sahip adaylar arasından istihdam edilir. Ayrıca, iç denetçide kamuda denetim elemanı olarak en az on yıl çalışmış olma şartı aranır.” hükümleri yer almaktadır.

Kalkınma ajanslarının kendi kuruluş kanunlarında iç denetçi istihdam koşullarının gerektirdiği nitelikte eleman bulunmasının zor olmasından dolayı iç denetçi istihdamında sıkıntılar yaşanmakta ve bu durum ajansın hesap ve işlemlerinin her türlü riske açık olmasına yol açmaktadır.

Nitekim, raporumuzun “İnsan Kaynakları” bölümündeki tabloda da görüleceği üzere, 2014 yılı sonu itibarıyla 26 adet kalkınma ajansının sadece 9 tanesinde iç denetçi istihdam edilmiştir.

Öneri: Kalkınma ajanslarında etkin bir iç kontrol sisteminin hayata geçirilmesi için iç denetçi istihdam koşullarını düzenleyen mevzuatta değişiklik yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

2.5 Ajans Gelirlerinin Tahsilinde Yaşanan Güçlükler

Ajansın gelir kalemleri arasında yer alan belediye, sanayi ve ticaret odalarından aktarılması gereken payların tahsilatında güçlükler yaşandığı ve bu nedenle gecikmeler olduğu tespit edilmiştir.

5449 Sayılı Kanun'un 19'uncu maddesinin birinci fıkranın (d) bendinde ajans gelirleri arasında bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, belediyeler için; borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak paylar sayılmıştır. 09.09.2011 tarih ve 2011/2168 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ajansların belediyelerden gelen bütçe payı yüzde birden binde beşe indirilmiştir. Aynı fıkranın (e) bendinde ise; bölgedeki sanayi ve ticaret odalarının bir önceki yıl kesinleşmiş bütçe gelirlerinin %1'i oranında cari yıl bütçesinden pay aktarılacağı hükme bağlanmıştır.

Bu düzenlemeye rağmen, bazı belediyeler ile sanayi ve ticaret odalarından hiç tahsilat yapılamadığı veya eksik tahsilat yapıldığı tespit edilmiştir. Ajansların, belediyelerin bu payları aktarmadıkları takdirde 5449 Sayılı Kanun'un 19'uncu maddesinin son fıkrası uyarınca, ilgisine göre Maliye Bakanlığı veya İller Bankası'na yazı yazarak bu alacakların kendi hesaplarına aktarılmasını talep etme hakkı bulunmaktadır. Diğer alacakların tahsilinde ise, genel hükümlere göre işlem yapılmalıdır.

Bu kurumların üst düzey yöneticilerinin Kalkınma Kurulu ve yönetim kurulunda üye olarak bulunması, yerel yönetim ve sanayi ve ticaret odalarından aktarılacak katkı payı gelirlerinin tam ve zamanında tahsil edilmesini hızlandırması gerekirken, tam tersi olarak tahsilatlarda sıkıntı yaşanmaktadır. Bu durum ajansların çalışma ve harcama programını hayata geçirebilmesini güçleştireceğinden, belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde tahsilatların takibinin yapılması gerekmektedir.

Öneri: Kalkınma ajansları gelirlerinin tahsilinde yaşanan güçlükler için mevzuatta düzenlenen hükümlere göre işlem yapılmasının temini için ilgili Bakanlık tarafından konunun takip edilmesinin gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00
Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>